

Posudek oponenta diplomové práce
Využití médií ve výuce dějepisu
Petr Pánek

Diskuse o tom, jak a v jaké míře využívat na nižších stupních školního vzdělávání média, dosud neutichla a asi hned tak neutichne. A to nejde zdaleka jen o mobilní telefony, kde se názory jejich odpůrců/příznivců kříží nejvíce. Obecně panuje shoda, že důležitá, ba zcela zásadní je vizualizace – předmětů, staveb, postav, u moderních dějin i filmem zachycených událostí. Tolik tedy alespoň u dějepisu, na nějž se ve své diplomové práci při výzkumu v dané oblasti soustředil Petr Pánek, v jeho případě speciálně na zvuk. Vzhledem k dlouhodobým zájmům a oborovým zkušenostem snad nebylo ani možné od autora jinou problematiku očekávat. Otázka je to každopádně záslužná – a komplikovaná. A byť autor svou práci dělí na teoretickou a praktickou část, teorie jednoznačně dominuje, protože pro aplikaci v praxi by byl zapotřebí průzkum, který se vymyká možnostem jednotlivce.

Na první obtíže P. Pánek narazil již při heuristice – sice se mohl vyhnout archivním pramenům, ale o to více by na něj logicky mělo čekat zahraniční odborné literatury, protože ta česká problematiku zatím reflektovala minimálně. Je škoda, že se spokojil pouze s pracemi překladovými, v nejnovějších anglofonních textech (USA, Kanada, VB, Izrael...) jsou tyto otázky soustavně a systematicky řešeny. O německých sousedech nemluvě, ale nejsem si jistý, zda předkladatel tento jazyk ovládá. Hlavní autoritou pro něj je Herbert Marshall McLuhan, dávno zesnulý kanadský teoretik v oboru médií – i jeho nejnovější práce jsou tak bezmála půl století staré (byť v něčem stále aktuální). Nedostatek literárních zdrojů ovšem P. Pánek nahrazuje vlastní empirií a nahrávkami, s jasně formulovaným cílem: synergií dějepisného poznání a mediální výchovy.

Následně se v první problémově orientované kapitole věnuje médiu/médiím, tj. samotnému pojmu, včetně mediace, nově vzniklým, a i nadále pochopitelně vznikajícím médiím, mezi nimiž dominují ta digitální, nepomíjí otázku jejich konvergence. Zde bych pouze upozornil, že historii médií bych zařadil ve struktuře kapitoly hned za terminologii. Další kapitola se věnuje komunikaci (dorozumívací kód a proces, typy komunikace, mediální komunikace, šumy...) a kapitola následná médiím v didaktice, s důrazem na dějepis. Několik odstavců je věnováno také učitelům coby „prostředníku komunikace mezi dějinami a žactvem“, tedy médiu sui generis, a požadavkům, jež jsou na něho v tomto směru kladeny. Zde ovšem vidím určitý problém, který bude nastávat vždy, a to mezi starší a mladší generací pedagogů – ta mladší bude mít vždy náskok a bude přístupnější inovacím, dnes, stejně jako za třicet let. Jak by autor navrhoval tuto generační disproporci řešit? Nakonec P. Pánek přechází k praktické části, již uvozuje svými argumenty pro obhajobu využití auditivních médií (rozvíjení fantazie, aktivizace žáků, mezioborovost). S těmi nelze než souhlasit, což platí i pro vhodnost zařazování výrazných zvukových vjemů do výuky. Nejen „řev tyranosaura“, ale třeba zvuky bitev nebo poplašných sirén při nepřátelském náletu – to je něco, co skutečně utvářelo dějiny, a i žákovi se dostane hluboko pod kůži (možná i nesmazatelně: na rozdíl od onoho vyhynulého zvířátka nebo pochodu římské legie). K tomu autor připojuje několik návrhů konkrétních zvukových nahrávek s popisem obsahu, délky, cílů a aktivit žáků.

V závěru P. Pánek svůj výzkum rekapituluje a své záměry (zdařile) obhajuje. Má slova uznání k němu míří také za precizní jazykovou úroveň jeho textu, prostého gramatických hrubek a jiných lingvistických lapsů. Bohužel, totéž už neplatí pro anglické resumé, na které jsem „zíral“ až nevěřicně a u kterého bych požadoval zcela zásadní rozšíření!

Tím nijak nesnižuji kvality práce, kterou doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **výbornou**.

V Plzni 23. srpna 2019

Doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.

